

רבנו בשמחת אירוסין.

משמאל לימין: רבי שלמה קורח, רבי פינחס קורח, רבנו

'הרי את מאורסת לי' הוא נותן מטבע, פרוטה או דבר ששווה פרוטה, והיא נהיית מקודשת לו. בתורה כתוב 'נערה המאורסה' ומה המשמעות? היא מקודשת, והיא אשת איש גמורה.

בימינו מפרסמים במודעה, פלוני ופלונית מאורסים. לפי השפה של התורה והמשנה הם לא מאורסים, רק משודכים. גם המושג שקיים היום "נגמר השידוך", בגמרא זה נקרא "שְדִיךְ", שהזוג הסכימו להתחתן. אבל מכיון שבני אדם מדברים בצורה כזו, אז זה לא שקר, כיון שהם ממציאים ומדברים ככה זה נהיה כבר שפה נכונה.

! "אוי! חשמל!"

וסיפר רבנו:

בדידי הוה עובדא, היה פעם בדור הקודם צדיק גדול, רבי יוסף הלוי דינקליס, שהיה בבחינת אש, קנאי מאוד. יצא לי להיות הרבה אצלו בבית, כי הוא התחתן בזיווג שני עם אלמנתו של אבא שהיתה נשואה עם אבא בזיווג שני, ושם היו לי אח ואחות, ילדים שהוא גידל אותם. פעם אמרתי אצלו בבית שצריך לכבות את ה'חשמל'. אז הוא הזדעק: "אוי! חשמל? כתוב ברמב"ם שזה אחד מעשרה שמות של מלאכים, 'שרפים', 'אופנים' 'חשמלים' וכו', זה שקר לקרוא לזה כך... תגיד 'עלעקטרי'!" הוא הזדעזע ממש שאמרתי חשמל, אז פחדתי להגיד חשמל...

כשהייתי באחת הפעמים אצל החזן איש, ושאלתי אותו שאלות בענייני עירובין, הוא אמר, לכל אחד אני אומר שהגם שיש עירוב הכי משוכלל, יותר טוב שלא לטלטל. ועד מתי ינהגו כך? עד שיהיה מורא שמים כמורא בשר ודם (כמו שאמר ר' יוחנן בן זכאי לתלמידים).

הוא נתן דוגמא, בכפר אתא היה אז הרב [בנימין] מנדלסון שאח"כ עבר לקוממיות. הוא עשה שם עירוב המקיף את הישוב והשקיע בזה ארבע מאות לירות, בשביל לבנות עירוב רגיל היה מספיק גם חמישים לירות, כשאבא ברמת

! שיזרקו את הגופה מהחלון...

היה אחד בירושלים ששמו אליעזר בן יהודה, והיה רשע גדול ומחלל שבת, וחלק מבנותיו התבוללו ונישאו לגויים, והחרדים נלחמו בו ואף הכריזו עליו חרם, כי בין שאר הפעולות שלו הוא עשה גם מילון "בן יהודה" לשפת העברית החדשה, כנגד מה שהיה נהוג אז, ועל כך אפילו חלק מהחילוניים לא אהבו אותו.

לפני פטירתו שאלו אותו מה לעשות עם הגופה שלו, (ואכן לבסוף התברר שחברה קדישא סירבה לקבור אותו מפני שנחשב ככופר), ואמר שיש לו רעיון, שיפתחו את החלון ויזרקו אותו החוצה כשיעברו שם חרדים, וככה עוד חרדי יחטוף מכה בראש...

ברוך שהבדילנו מן התועים...

שיבושי לשון שיצרו שפה

באחת הפעמים דיבר רבנו אודות מושגים שהשתבשו בשפה המדוברת בימינו. והביא דוגמא לדבר:

אומרים שעושים 'עירוב', והולכים לבדוק את ה'עירוב', ומתכוונים לחוט המתוח בראש העמודים. לכאורה, מי שמדבר כך, מדבר עברית לא נכונה. צריך לומר 'צורת הפתח'. אבל מכיוון שבני אדם קוראים לזה 'עירוב' וראינו גם בספרי שו"ת שגם כן כותבים - עושין תיקון עירובין סביב לעיר, ואף בעל נתיבות המשפט כתב קונטרס 'הלכות תיקון עירובין', שם הוא כותב קיצור הלכות חשובות בענייני עירובין. ומה זה באמת עירובין? הכוונה היא שזה צורת הפתח, כי בשפה המדוברת בני אדם משתמשים במילה הזאת למשמעות כזאת, אם כן זה לא שקר. ומה הפירוש המדויק של עירוב?

עירוב הוא ככר הלחם, ונקרא עירוב חצרות, שמניחים את הפת באחד הבתים שבחצר, כדי להתיר לטלטל מבית לבית ומבית לחצר, שזה תיקון שלמה המלך, אע"פ שמן התורה הכל רשות היחיד, רק של בעלים אחר, אסור מדרבנן. וכדי להתיר עושים עירוב חצרות, והוא ככר לחם שמזכים לכולם.

! מאורסים - בלשון בני אדם

ציין רבנו דוגמא נוספת.

אומרים בימינו פלוני "התארס". זה שקר. האירוסין שכתובים בתורה ובגמרא

רבי יוסף הלוי דינקליס (מימין)
עם רבי יחזקאל סרנא

השרון עשה ב-72 לירות, כדי לעשות עמודים סביב כל העיר עם החוטים. אבל הוא עשה עמודים רחבים יותר ומדרו בפלס מיוחד שיהיה ישר ועוד טכניקות. הרבה חומרות הוא עשה, ואחרי שהשקיעו הרבה לכל העיר ארבע מאות לירות, עם כל זאת, אמר החזון איש, אי אפשר לדעת אם הוא מאה אחוז [מחמת מזג אויר וכו'].

ואז אמר לי החזון איש:

הבט החוצה, כעת מקימים כאן עמוד כדי להעביר פה חוטי חשמל...

"וחשבתי", אמר רבנו, "אוי, הוא אמר "חשמל"!!..."

והמשיך החזו"א:

ולמה עושים את זה? כי צריך לשים עליו טרנספורמטור, את העמוד הזה עושים עם ארבע רגלים של ברזל בתוך בטון עמוק כדי שיהיה עבה, ועמוד אחד שכזה עולה אלף לירות שטרלינג, וכל זאת כדי להעביר חוטים, לא של עירוב, כי בני אדם צריכים חוטים להעביר אור, יוצא שבשביל אור לשימוש בשר ודם משקיעים כל כך הרבה, ואם היו משכילים להשקיע ככה הרבה בשביל ההלכה, היה מתקיים מורא שמים כמורא בשר ודם. אבל המציאות היא לא כך.

והנה, אגב השיחה עם החזון איש זצ"ל שמעתי שמותר לומר חשמל, ולמה מותר? כי אחרי שהמציאו את העברית החדשה משתמשים כל כך הרבה עם המילה הזו, והם הרי לא מתכוונים בכלל לשם של מלאך, הם מתכוונים לאלקטרי אז ודאי שאין גם איסור לומר מאורסים, וזה נכון מאוד לומר שעושים חוטים של עירוב, למרות שהמקור של עירוב זה בכלל דבר אחר.

חילוק בין לשון חז"ל ללשון הפסוק

במשנה עדיות (פרק ד משנה ט) תנן, שלושה אחים (במ"ם סופית), שנים מהם נשואים לשתי אחיות וכו', וביבמות (פרק ג משנה ד) תנן, שלושה אחין (בנו"ן סופית), שנים מהן נשואין שתי אחיות וכו'.

ועמד רבנו על כך שיש חילוק בין הלשון של חז"ל ללשון הפסוק, ובמשניות כתוב לפעמים כך ולפעמים כך, ותלוי מתי נשתנה המשנה.

בתפילת מוסף של שבת כתוב "תמידין כסדרן ומוספין כהלכתם", ויש כאלו שדקדקו שצריך לכתוב "תמידים" וכו', במ"ם סופית, גם בסידור וילנא הדפיסו כך, אבל ר' דוד הילמן אמר שזה לא נכון, כי אנחנו מתפללים כמו שחז"ל תיקנו לנו ובלשונם ובזמנם אמרו בנו"ן סופית.

רבנו

קדש עצמך במותר לך

אמרו רבותינו (ספרי ראה סי' קב): "קדש עצמך במותר לך".

פירוש הדברים, קדושת האדם אינה נבחנת בזהירותו שלא לבוא לידי איסור בלבד, אלא במהלך חייו, במה שמותר. המותר - הוא המקום שבו הוא נבחן.

ולכאורה, יש להתעורר בתמיהה היוצאת מפירושו של רש"י (ויקרא יט, ב), לפיו עיקר ציווי התורה "קדושים תהיו" מדבר על פרישה מן העריות, מה נתייחד איסור זה שבהימנע האדם ממנו ייקרא "קדוש"? הרי בשום לאו בתורה לא מצינו שבהעדר עשייתו יימנה האדם בכלל אותם הנקראים "קדושים". ומה אם כן התייחד בענין הפרישות מן העריות עד כדי שמי שרק פורש מהם, בשב ואל תעשה, מקבל שכר בכך שהתורה בעצמה מתארת אותו כ"קדושים תהיו"? והדבר אומר דרשני.